

Hvorfor skider bjørnen i skoven. Om Lars von Triers nødvendighed

on 27. maj 2020 in Anmeldelser

[Tweet](#) [Share](#) [Share](#)

Af Lillian Munk Rösing
Forlaget Spring 2019

Anmeldt af Peter Winther Højmark, Stenhus Gymnasium

Der findes nogle spørgsmål, man ikke behøver at stille, fordi svaret er givet på forhånd. Hvorfor se *Lars von Triers* film og hvorfor skrive flere bøger om dem. Instruktøren blev engang spurgt om, hvorfor han lavede film, og det svar, han gav, har leveret titlen til *Lilian Munk Rösings* bog. Og *Peter Schepelern* har uddybet svaret i sit interview med *von Trier* fra 2015: "Fordi noget skal ud". Der er skrevet mange artikler og bøger om Lars von Triers film, men jeg har fornemmelsen, at denne bog er gået hen over hovedet på mange mediefagslærere, og det er en skam.

Lars von Trier er ikke til at komme uden om. Han er den mest interessante, relevante og udfordrende filmskaber i nyere dansk film. Men er det kun som filmelskere, at vi kan se hans film, diskutere dem og læse om dem, eller kan de også have en plads i mediefagsundervisningen? Det vil jeg gerne svare positivt på og give et eksempel på som afrunding af anmeldelsen af denne bog.

Lillian Munk Rösing er litterat, men spænder vidt i sin forskning og sit forfatterskab. Film er således ikke hendes primære forskningsområde. Men hun kaster sig alligevel ud i analyser og diskussioner af *von Triers* film. Det dækker perioden fra 1996 og frem til 2019, altså fra *Breaking the Waves* til *The House that Jack Built*. Udgangspunktet er i høj grad den personlige oplevelse af disse film, fra det første møde med filmen, til en måske anden opfattelse efter utallige gennemsyn.

Grundlæggende opfatter hun filmene som udtryk for en "trodsig gestus" fra instruktørens side. At udfordre autoriteterne, at overskride normerne og gøre den "trodsige gestik" til motor for filmene. Med et begreb hentet i *Søren Kierkegaards Kærlighedens Gerninger* (1847) omtaler *Rösing* instruktøren som "En Nej-broder, som trodser autoriteten", men den, der konsekvent trodser autoriteten, er afhængig af at have en autoritet at trodse. Og med inspiration fra den franske psykoanalytiker *Jacques Lacan* opfatter hun, at en drivkraft hos *von Trier* er sammenstødet mellem normens: "Du må ikke" og det personlige begærs og den personlige trods, der siger: "men jeg gør det, jeg har lyst til, alligevel". Det er ikke kun i filmens fortællinger, at den trodsige gestus viser sig. Filmenes fortællinger er ofte simple og provokerende forenkledede, bygget på modsætninger som mand/kvinde, følelse/fornuft, nymfoman/aseksuel og anvendelse af slidte traditionelle genrer, som melodramaer og musicals, men med det særegne filmsprog, filmenes æstetik, med brugen af håndholdt kamera, montageklipping, voice-over og indklip af leksikalske afsnit, opstår den kompleksitet, der giver filmene deres kunstneriske udtryk. Som et eksempel nævner *Rösing*, hvordan *Idioterne* bygger på "spaseriet" i fortællingen og filmsproget, og det er jo udtryk for den rene trods, men i den afsluttende sekvens, hvor Karen spiser kage hjemme hos familien, bliver udtrykket pludseligt gribende, autentisk og nærmest ubærligt. Her får filmen et stærkt kunstnerisk udtryk, når autenticiteten findes gennem provokationen.

Lillian Munk Rösing er begejstret for *von Trier*, og hun formulerer et varmt forsvar for filmene og går i dialog med deres mange kritikere. Hun laver grundige analyser af de tre film om "guldhjernerne": Bess i *Breaking the Waves*, Selma i *Dancer in the Dark* og Grace i *Dogville*, og de tre film i "depressionstrilogien": *Antichrist*, *Melancholia* og *Nymphomaniac*. I et efterskrift laver hun en kort introduktion til den seneste film: seriemorderfilmen om Jack fra 2019.

Inspirationen bag analyserne er primært hentet i en lacaniansk psykoanalyse, der suppleres med tanker og metoder fundet hos den slovenske filosof og samfundsteoretiker *Slavoj Žižek*, der jo også har beskæftiget sig med filmanalyser. Måske husker nogle den herlige film *The Perverts guide to Cinema* (2006), der med humor og et imponerende intellektuelt overskud gennemgår filmhistorie, genrer og auteurer som *David Lynch* og *Alfred Hitchcock*. Men *Rösing* er også optaget af at placere *von Trier* i filmhistorisk sammenhæng, primært i forhold til *Carl. Th. Dreyer* og *Andrej Tarkovski*. Det lyder måske alt sammen lidt tungt, men det er det egentlig ikke. Med sit store engagement og sin begejstring får forfatteren vist, hvor meget mening og inspiration det giver at se *von Triers* film i lyset af disse teorier og metoder.

"Kunst er, når der foregår en tænkning i selve materialet" har forskeren og filosofen *Kirsten Hyldgaard* skrevet i sin analyse af *Nymphomaniac*. En filmkunstner, som *Lars von Trier* har ikke til en begyndelse en hel række tanker, som han derefter udtrykker gennem sit materiale. Tankerne produceres snarere af hans kamp for at give materialet en form. Udgangspunktet for filmene er ofte en enkel, forenklet modsætning, såsom videnskab/overtro, guldhjerte/kyniker, men den ypperligt æstetiske udformning af det filmiske materiale

Enter your keywords... Search

Seneste indlæg

30 graders reglen: perspektiver
Edgar Wright og visual comedy – I
praksis og teori
Praktisk samarbejde med Røde Kors –
en projektbeskrivelse
Nyt fra fagkonsulenten – november 2020
Pandemikataloget –
mediefagsundervisning på nye
præmier

Seneste kommentarer

Jesper Vidkjær Rasmussen til Besøg af
filminstruktør Jesper Vidkjær
Rasmussen
Jytte Lund Larsen til Besøg af
filminstruktør Jesper Vidkjær
Rasmussen
Martin Houliind til Videospil i mediefag
Jeppe G. Jensen til Videospil i mediefag
Martin Houliind til Videospil i mediefag

Arkiver

december 2020
november 2020
juni 2020
maj 2020
marts 2020
oktober 2019
maj 2019
februar 2019
november 2018
oktober 2018
juni 2018
februar 2018
november 2017
september 2017
maj 2016

producerer andre og mere komplicerede tanker. Det er således en psykoanalytisk forståelse, at kunst er at lade materialet tænke, at det er hvad kunstværket præsenterer for os, snarere end det som det repræsenterer. Med andre ord: det visuelle udtryk snarere end det det forestiller.

Kan vi bruge Lars von Triers film i vores undervisning? Ja, naturligvis. Men det er klart, at de fleste er stærkt tematisk og æstetisk krævende og vil fordre tid i undervisningen. Men med inspiration fra denne bog ville jeg helt sikkert vælge at arbejde med *Melancholia*, som i plakatenes slaglinje blev kaldt: "En smuk film om verdens undergang". Et grufuld tema behandlet med sublim, kunstnerisk skønhed. Filmen er jo et menneskeligt drama i sin skildring af den depressive Justines oplevelse af den kosmiske undergang, der nærmer sig. Der er masser af spændende diskussioner gemt i filmen. Hovedkarakterernes modsætning mellem fornuft og følelse. Hvordan kan man reagere på en truende katastrofe? Kan man opfatte filmen som en allegori på klimakatastrofen? Hvordan forholder filmen sig til andre dystopier på film? Og så ikke mindst analyser af filmens æstetik og især sammenhængen mellem billedsiden og lydsiden. Her vil jeg minde om *Thorsten Bøgh Thomsen* og *Jacob Bøggilds artikel i CUT 111* om netop denne film, der sammen med *Lilian Munk Røsings* bog vil kunne give inspiration til et spændende undervisningsemne. Og hvem kan nogensinde glemme filmens anslag: *Richard Wagners* præludium fra operaen *Tristan og Isolde*, der akkompagnerer billedmontagen af undergangsplaneten, der nærmer sig.

TAGS anmeldelse hvorfor skider bjørnen i skoven Lars von Trier Trier

Leave a Comment

*Din e-mailadresse vil ikke blive publiceret. Krævede felter er markeret med **

Message

Name

Email Address

Website

Save my name, email, and website in this browser for the next time I comment.

Post Comment